

מחקר בוגרים

ד"ר רינת מיכאל | המכללה האקדמית בית ברל

מטרת המחקר

בסקר זה בחנו את האופן שבו תופסים חניכים לשעבר את החונכות עשר שנים מסיומה. תרומתה, איכות היחסים (היבטים של התקשרות, השתלבות חברתית, חיזוק הערך העצמי, אמון ומתן עצה והכוונה) והקשר שלה לחייהם היום. בניסיון להבין את המרכיבים המשמעותיים בחונכות כפי שהם נזכרים שנים אחרי סיומה וכן את האופן בו החונכות נחוות כמשמעותית ותורמת לחיים, כרגע.

מהלך המחקר

בסקר השתתפו 785 חונכים - כולם היו חניכי פר"ח לשעבר. הם השיבו על שאלונים שנשלחו אליהם באופן מקוון. השאלונים הכילו סדרת שאלות סגורות ופתוחות.

ממצאים עיקריים

- 1 החניכים מדווחים על רמה בינונית - גבוהה של תרומת החונכות בממדי התרומות השונים (תחושת שליטה, גיבוש זהות, תקווה, שייכות, השתתפות אזרחית, למידה וויסות).
- 2 שכיחות ממדי התרומה השונים מצביעה כי 63% מהמשיבים חשים, כי החונכות תרמה להם ברמה גבוהה לתחושת השליטה, גיבוש זהות, שייכות, תקווה, השתתפות אזרחית, 55% דיווחו על רמה גבוהה של תרומה ללמידה, ו 42% על רמה גבוהה לוויסות.
- 3 כ-20% מן החניכים מדווחים על תפיסת תרומה נמוכה בממדים השונים.
- 4 במגזר הערבי דיווחו על תרומה רבה יותר מהחונכות בהשוואה למגזר היהודי בכל הממדים למעט למידה.
- 5 33% מן החניכים טענו, כי הם רואים קשר בין החונכות לחיים שלהם כיום, 16% לא מצאו קשר, ואילו 2% מצאו קשר חלקי. השאר לא ענו על השאלה.

מחקר בוגרים

דר' רינת מיכאל | המכללה האקדמית בית ברל

הקשר בין איכות היחסים ותרומת החונכות

1 החניכים זוכרים את איכות יחסי החונכות בכל ממדיה השונים ברמה בינונית גבוהה.

2 נמצאו קשרים בינוניים גבוהים עד גבוהים בין איכות היחסים לתרומת החונכות. ככל שתפיסת היחסים על ממדיה השונים גבוהה יותר כך עם תפיסת תרומת החונכות גבוהה יותר.

3 בבחינת התרומה של משתני היחסים השונים לתוצאות החונכות בלטו בתרומתם להסבר התקדמות החניכים המשתנים: התקשרות (הידיעה כי איני לבד בעולם) תמיכה בגיבוש הזהות (ברור של ערכים, כישרונות וידע על העצמי) ומודל לחיקוי. ממצאים אלו מעידים כי יש לשים את הדגש על השילוב בין הממד הרגשי לצד הממד ההתנהגותי-השראתי.

ניתוח איכותני

1 מחצית מהחניכים ספקו מטאפורה המתארת את חוויית החונכות. 90% מן החניכים תארו את החוויה של החונכות כחוויה חיובית, 8% תארו את חוויית החונכות כשלילית ואילו היתר (2%) תארו אותה כמעורבת.

נמצאו קשרים חיוביים בין סוגי החוויה השונים לתפיסת תרומת החונכות. חניכים בעלי חוויה חיובית היו גם בעלי תפיסה גבוהה יותר של תרומה.

2 קידוד המטאפורות החיוביות לתחומי תוכן העלה חמישה תחומי תוכן מובחנים: 1. החונכות כחוויה מהנה בעלת איכויות של כיף, אושר, חופש, הפוגה ושמחה, 2. החונכות כתהליך של שינוי והתפתחות, 3. החונכות כמערכת יחסים גמישה ומגוונת, 4. החונכות כמספקת ביטחון בעולם, הגנה ואמון אל מול מציאות החיים המורכבת, 5. החונכות כחוויה מגדלת, מעצימה ומחזקת. המילים השכיחות בתיאור חונכות שלא הייתה מוצלחת התייחסו בעיקר לחוסר המוטיבציה של החונך וכללו את המילים חוויה לא טובה, גרועה ובזבוז זמן.

3 משפטים חרוטים - למעלה משליש מן החניכים הצליחו להיזכר במשפט חיובי אותו אמר להם החונך, דבר המעיד על הפנמה של דמות החונך להמשך החיים. משפטים אלו מתארים ממדים של תיקוף של הערך העצמי והחדרה של ביטחון עצמי תוך שהם מדגישים את הכוחות והכישרונות של החניכים לצד משפטים הנוטעים תקווה לעתיד ופרספקטיבה ומספקים גם אסטרטגיות להתמודדות.

מחקר בוגרים

דר' רינת מיכאל | המכללה האקדמית בית ברל

- הסקר הנוכחי מצביע על כך כי מרבית החניכים תופסים בבגרותם את החונכות באופן חיובי וכי תרומת החונכות ואיכות היחסים מוערכת במידה בינונית-גבוהה.
- ממדי החונכות הבולטים בתרומתם בבגרות הם התקשרות (הידיעה כי איני לבד), גיבוש זהות (זיהוי ערכים ורכישת ידע על העצמי) ומודל לחיקוי.
- חונכות הנתפסת באור חיובי נתפסת כחווייה מהנה, מחוללת שינוי, מעצימה ומספקת ביטחון. בעוד שחונכות הזכורה באופן שלילי נתפסת כמאכזבת, נטולת מוטיבציה מצידו של החונך וכחווייה שלילית גורפת.
- על הארגון לראות כיצד הוא מעצים את החלק החיובי ומקטין את אחוז החניכים הזוכרים את החונכות כחווייה מאכזבת.